

At være sort i EU

Den Europæiske Unions anden undersøgelse af mindretal og forskelsbehandling

Resumé

I artikel 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder anerkendes retten til ikke at blive forskelsbehandlet, herunder på grund af race, etnisk eller social oprindelse, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser.

Personer af afrikansk herkomst har været en integreret del af den sociale struktur i landene i Den Europæiske Union (EU) i generationer. Siden 2000 har Unionen vedtaget lovgivning til bekæmpelse af racediskrimination og racistisk kriminalitet, og der er gjort en række politiske bestræbelser på at bekæmpe racisme på EU-plan.

Ikke desto mindre møder personer af afrikansk herkomst i hele EU udbredte, rodfæstede fordomme og udstødelse. Racediskrimination og chikane er almindeligt forekommende. Oplevelser med racistisk vold varierer, men når helt op på 14 %. Diskriminerende profilering fra politiets side er en almindeligt forekommende realitet. Hindringerne for inklusion er mangesidede, navnlig når det gælder beskæftigelse og bolig.

Dette er blot nogle af resultaterne fra FRA's anden store EU-undersøgelse af migranter og mindretal (EU-MIDIS II), som blandt andet omhandlede erfaringerne fra næsten 6 000 personer af afrikansk herkomst i 12 EU-medlemsstater. Dette resumé omfatter de vigtigste resultater af denne indsats.

Både EU-MIDIS II og den første serie i FRA's undersøgelse om mindretal og forskelsbehandling i EU (EU-MIDIS I) henleder opmærksomheden hos politiske beslutningstagere i EU og medlemsstaterne på mangler i gennemførelsen af den relevante EU-lovgivning. Den forelagte evidens og de forelagte udtalelser kan bistå dem med at udvikle målrettede retlige og politiske reaktioner. Medlemsstaterne kan desuden trække på denne evidens til at vurdere fremskridtene, hvad angår medlemsstaternes engagement i det internationale tiår for folk af afrikansk herkomst. De kan derudover anvende dataene til rapportering om fremskridtene med hensyn til indfrielsen af målene for bæredygtig udvikling (*Sustainable Development Goals – SDG*), navnlig SDG 10 om begrænsning af uligheder inden for og mellem lande, og SDG 16 om fred, retfærdighed og stærke institutioner.

Vigtigste resultater og FRA's udtalelser

Følgende FRA-udtalelser er baseret på resultaterne af EU-MIDIS II-undersøgelsen vedrørende respondenter af afrikansk herkomst. Udtalelserne er rettet til beslutningstagere på EU-niveau og nationalt niveau for at hjælpe dem med at udvikle effektive målrettede foranstaltninger til bekæmpelse af race-diskrimination, racisme og fremmedhad.

Udtalelserne er baseret på evidens fra undersøgelsen og på EU's nuværende retlige rammer, herunder:

- direktivet om racelighed (2000/43/EF),
- rammeafgørelsen om racisme og fremmedhad (2008/913/RIA) og
- direktivet om ofres rettigheder (2012/29/EU).

Racistisk chikane og vold er almindeligt forekommende

VIGTIGSTE RESULTATER

Chikane motiveret af racisme

- Næsten en ud af tre respondenter (30 %) af afrikansk herkomst har oplevet, hvad de opfattede som racistisk chikane, i de seneste fem år før undersøgelsen. En ud af fem (21 %) har oplevet en sådan chikane i de seneste 12 måneder før undersøgelsen (20 % af kvinderne og 23 % af mændene).
- Andelen af racistisk chikane i de seneste fem år før undersøgelsen varierer betydeligt mellem EU's medlemsstater, fra 20 % af respondenterne på Malta og 21 % i Det Forenede Kongerige til 63 % af respondenterne i Finland.
- Erfaringerne med racistisk chikane involverer oftest stødende kropssprog og mimik (22 %) eller stødende eller truende bemærkninger (21 %) efterfulgt af trusler om vold (8 %).
- Unge respondenter har større sandsynlighed for at opleve racistisk chikane. Risikoen for sådanne hændelser aftager med alderen.
- Kun 14 % af de seneste tilfælde af racistisk chikane blev anmeldt til politiet eller andre tjenester (16 % af hændelserne mod kvinder og 12 % af hændelserne mod mænd); langt de fleste hændelser blev således aldrig anmeldt.

Vold motiveret af racisme

- I de seneste fem år før undersøgelsen oplevede ca. 5 % af respondenterne, hvad de opfattede som racistisk vold (herunder overfald begået af en politibetjent). De højeste andele blev registreret i Finland (14 %) og i Irland og Østrig (begge 13 %) efterfulgt af Luxembourg (11 %). De laveste andele blev iagttaget i Portugal (2 %) og Det Forenede Kongerige (3 %) (*). I samme periode oplevede 127 respondenter (2 %) – hovedsagelig unge mænd – overfald begået af en politibetjent; den højeste andel blev registreret i Østrig (5 %).
- I året før undersøgelsen oplevede 3 % et fysisk racistisk angreb (herunder overfald begået af en politibetjent). Den højeste andel blev registreret blandt respondenterne i Østrig (11 %).
- Andelen af racistisk vold mod mænd og kvinder er ikke markant forskellig (henholdsvis 7 % og 5 %). Mænd, der offentligt bærer traditionel eller religiøs beklædning, har imidlertid dobbelt så stor risiko for at opleve racistisk vold som mænd, der ikke gør (henholdsvis 12 % og 5 %). Blandt kvinder ses der ikke tilsvarende forskelle.
- De fleste ofre (61 %) kender ikke gerningsmændene, men betegner dem generelt som personer uden minoritetsbaggrund (65 %). Ca. 38 % af ofrene betegnede gerningsmændene som værende af anden etnisk minoritet end deres egen. Af dem, der oplever racistisk vold, siger en ud af ti (11 %), at gerningsmanden var en retshåndhævelsesperson.
- Et flertal (64 %) af ofrene for racistisk vold meldte ikke den seneste hændelse til politiet eller nogen organisation eller tjeneste. Der er på dette punkt betydelige forskelle mellem mænd og kvinder:

(*) Resultaterne bygger på et lavt antal tilfælde og er derfor statistisk mindre pålidelige.

Halvdelen af de kvinder, der havde været udsat for racistisk vold (50 %), anmeldte den seneste hændelse til politiet eller en anden organisation, mens det samme kun gjaldt en ud af fire mænd (23 %).

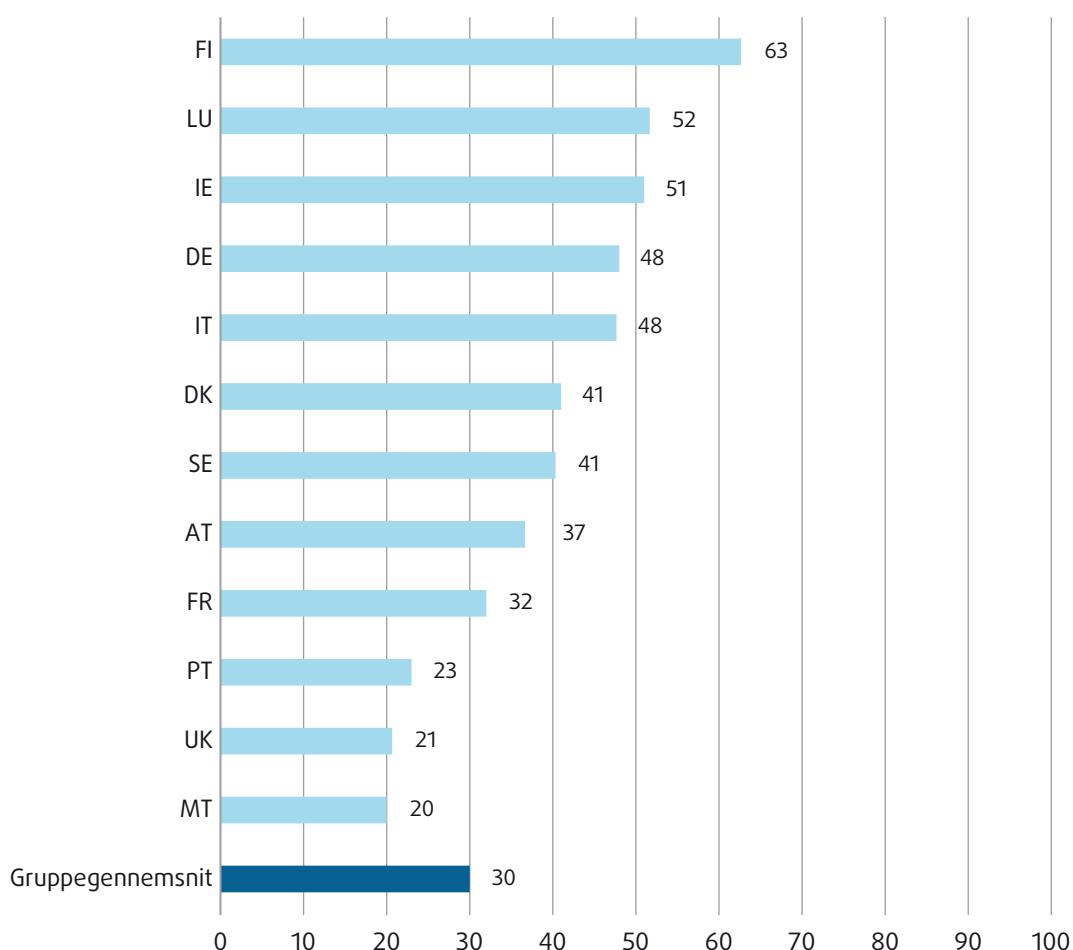
- Et flertal (63 %) af ofrene for fysiske racistiske overfald begået af en politibetjent anmeldte ikke hændelsen til nogen, enten fordi de mente, at anmeldelse ikke ville ændre noget (34 %), eller fordi de frygter eller ikke stoler på politiet (28 %).

En betydelig del af personerne af afrikansk herkomst i de 12 undersøgte lande oplever racistisk chikane og racistisk vold, også begået af politiet. Kun meget få anmelder sådanne hændelser til nogen myndighed eller noget organ.

En tredjedel af respondenterne (30 %) siger, at de har været udsat for racistisk chikane i de seneste

fem år før undersøgelsen, hvor en femtedel (21 %) siger, at det er sket inden for de seneste 12 måneder før undersøgelsen. Alligevel har kun 14 % af respondenterne anmeldt den seneste af denne slags hændelser til en myndighed. Erfaringer med racistisk chikane omfatter oftest stødende kropssprog og mimik (22 %) eller stødende eller truende bemærkninger (21 %) efterfulgt af trusler om vold (8 %).

Figur 1: Forekomst af opfattet racistisk chikane i de seneste fem år før undersøgelsen efter land (%) ^(a), ^(b)

Bemærkninger: ^(a) Ud af alle respondenter af afrikansk herkomst ($n = 5\ 803$), vægtede resultater.

^(b) Spørgsmål: »Hvor mange gange i de seneste fem år i [LAND] (eller siden du er kommet til [LAND]) er du blevet udsat for dette [dvs. for hver af de fem former for chikane, der spørges om i undersøgelsen] på grund af din etniske baggrund eller indvandrerbaggrund?«

Kilde: FRA, EU-MIDIS II 2016

Med hensyn til racistisk vold siger 5 % af de adspurgte, at de har oplevet et racistisk angreb i de seneste fem år før undersøgelsen, mens 3 % siger, at de har oplevet det i de seneste 12 måneder før undersøgelsen. To tredjedele (64 %) af ofre for racistisk vold samt et flertal (63 %) af ofre for fysiske racistiske angreb begået af politibetjente anmeldte imidlertid ikke den seneste hændelse til nogen organisation – enten fordi de mente, at anmeldelse ikke ville ændre noget (34 %), eller fordi de frygter eller ikke stoler på politiet (28 %).

De fleste ofre (61 %) kender ikke gerningsmændene, men betegner dem generelt som personer uden minoritetsbaggrund (65 %). Ca. 38 % af ofre betegner gerningsmændene som værende af anden etnisk minoritet end deres egen. Af dem, der oplevede racistisk vold, siger en ud af ti (11 %), at gerningsmanden var en retshåndhævelsesperson.

I henhold til rammeafgørelsen om racisme og fremmedhad skal fordomsrelaterede motiver betragtes som skærpende omstændigheder eller tages i betragtning af domstolene ved strafudmålingen for lovovertrædere (artikel 4). Direktivet om ofres rettigheder kræver, at ofre for hadforbrydelser bliver individuelt vurderet for at identificere særlige beskyttelsesbehov (artikel 22). Fuld gennemførelse af EU-retten indebærer, at ofre tilskyndes til at anmelde racistiske lovovertrædelser til politiet, og at det sikres, at politiet registrerer den racistiske motivation korrekt på anmeldelsestidspunktet. Dette vil ikke kun støtte efterforskning og retsforfølgning af racistiske forbrydelser, men vil også give grundlag for en mere effektiv støtte til ofre.

I den forbindelse er det opmuntrende, at medlemsstaterne i 2017 vedtog tre sæt centrale vejledende principper vedrørende hadforbrydelser og støtte til ofre inden for rammerne af EU's Gruppe på Højt Plan vedrørende Bekæmpelse af Racisme, Fremmedhad

og Andre Former for Intolerance. Disse sæt principper gælder uddannelse vedrørende hadforbrydelser for retshåndhævende og strafferetlige myndigheder, bedre registrering af hadforbrydelser af de retshåndhævende myndigheder og sikring af retfærdighed, beskyttelse og støtte for ofre for hadforbrydelser og hadefulde udtalelser. I 2018 indledte FRA og Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (ODIHR) et samarbejde med EU's medlemsstater om praktisk gennemførelse af de vejledende principper for forbedring af registrering af hadforbrydelser.

FRA's udtalelse 1

EU's medlemsstater bør sikre, at ofre for racistiske lovovertrædelser kan søge oprejsning og tilbydes tilstrækkelig støtte. Dette kunne de opnå ved at anvende de vejledende principper vedrørende hadforbrydelser og støtte til ofre, som er vedtaget af EU's Gruppe på Højt Plan vedrørende Bekæmpelse af Racisme, Fremmedhad og Andre Former for Intolerance. Medlemsstaterne bør i denne forbindelse tage hensyn til ofrenes tilbageholdenhed med at anmelde racistiske lovovertrædelser til en myndighed eller et organ, navnlig når de påståede gerningsmænd er politibetjente.

Medlemsstaterne bør træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at efterforskning eller retsforfølgning af racistiske forbrydelser ikke afhænger af en anmeldelse eller anklage fra et offer, i overensstemmelse med artikel 8 i rammeafgørelsen om racisme og fremmedhad. EU's medlemsstater kunne tænkes at overveje at anmode FRA og ODIHR om bistand med at anvende de vejledende principper, der er vedtaget af EU's Gruppe på Højt Plan vedrørende Bekæmpelse af Racisme, Fremmedhad og Andre Former for Intolerance. Medlemsstaterne bør desuden sikre, at der foretages individuelle vurderinger af de særlige behov for beskyttelse, som ofre for racistisk kriminalitet har behov for, i overensstemmelse med artikel 22 i direktivet om ofres rettigheder.

Standings af politiet opfattes ofte som racemæssig profilering

VIGTIGSTE RESULTATER

Standings af politiet og opfattet racemæssig profilering

- En ud af fire (24 %) respondenter af afrikansk herkomst er blevet standset af politiet i de seneste fem år før undersøgelsen, mens 11 % er blevet standset i de seneste 12 måneder før undersøgelsen.
- Af dem, der er blevet standset i de seneste 12 måneder før undersøgelsen, mente 44 %, at den seneste standings, de havde været ude for, var racistisk motiveret. Denne opfattelse blev delt af den højeste andel af respondenterne i Italien (70 %) og Østrig (63 %) og den laveste andel af respondenterne i Finland (18 %).
- Antallet af standings af politiet og den opfattede racemæssige profilering varierer betydeligt fra land til land. I begge tidsrum – henholdsvis fem år og 12 måneder før undersøgelsen – var andelen af respondenter, der blev standset, højest i Østrig (fem år: 66 %, 12 måneder: 49 %) og Finland (fem år: 38 %, 12 måneder: 22 %). I Østrig var den andel, der opfattede den seneste standings som etnisk profilering, imidlertid næsten otte gange højere end i Finland (31 % mod 4 %) i tidsrummet 12 måneder før undersøgelsen.
- Mænd har tre gange større sandsynlighed for at blive standset end kvinder (22 % mod 7 %) og er fire gange mere tilbøjelige til at opfatte den seneste standings som racemæssig profilering (mænd: 17 %, kvinder: 4 %).
- Med hensyn til alder viser resultaterne en lineær tendens med yngre respondenter som de mest tilbøjelige til at opfatte den seneste standings som racistisk motiveret. Specifikt gælder det, at hver anden (50 %) af de respondenter i alderen 16-24 år, som er blevet standset i de seneste fem år før undersøgelsen, anser den seneste standings for at være racistisk motiveret. I aldersgruppen 45-59 år er derimod kun hver tredje respondent (35 %) af denne opfattelse.

Politets behandling og tilliden

- Et flertal (60 %) af de respondenter, der er blevet standset af politiet i de seneste fem år før undersøgelsen, siger, at de blev behandlet med respekt ved den seneste standings. 16 % siger imidlertid, at politiet behandlede dem respektløst. Andelen af respondenter, der mente at være blevet behandlet respektløst, var større i Danmark (30 %) og Østrig (29 %).
- Kun 9 % af de respondenter, som angav at være blevet behandlet respektløst, anmeldte det eller indgav en klage.
- Samlet set ligger respondenternes tillid til politiet på 6,3 på en skala fra 0 til 10, hvor 0 betyder »slet ingen tillid«, og 10 betyder »fuld tillid«. Respondenterne i Finland har størst tillid til politiet (8,2). Modsat har respondenterne i Østrig lavest tillid til politiet (3,6).
- Resultaterne viser, at tilliden til politiet ikke påvirkes af selve det at blive standset af politiet, men af, om standings opfattes som racemæssig profilering. Det laveste gennemsnitlige niveau af tillid til politiet findes hos respondenter, som anser deres seneste standings af politiet for at være racemæssig profilering (4,8).

Et stort antal personer af afrikansk herkomst, som standses af politiet, siger, at de oplever racemæssig profilering, og at denne ulovlige praksis undergraver deres tillid til de retshåndhævende myndigheder.

En fjerdedel (24 %) af alle personer af afrikansk herkomst, som er omfattet af undersøgelsen, er blevet standset af politiet i de fem seneste år før undersøgelsen. Heraf karakteriserede fire ud af ti den seneste standings som racemæssig profilering (41 %). Hver tiende respondent (11 %) er blevet standset af politiet i de seneste 12 måneder forud for undersøgelsen, og heraf karakteriserede fire ud

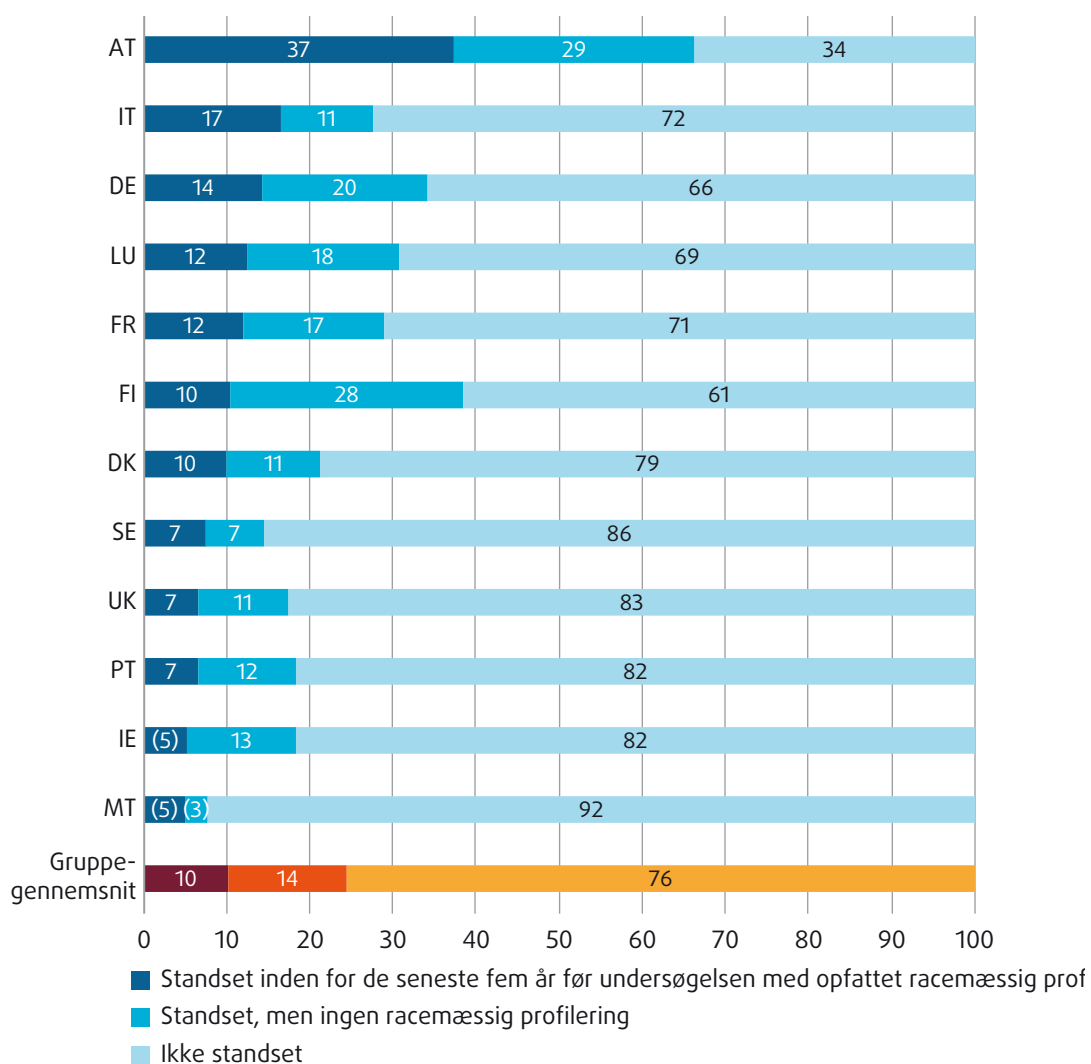
af ti (44 %) den seneste standings som racemæssig profilering. Mænd har tre gange større sandsynlighed (22 %) for at blive standset end kvinder (7 %) og er mere tilbøjelige (44 %) end kvinder (34 %) til at opfatte den seneste standings som racemæssig profilering.

Samlet set ligger respondenternes tillid til politiet på 6,3 på en skala fra 0 til 10, hvor 0 betyder »slet ingen tillid«, og 10 betyder »fuld tillid«. Det laveste gennemsnitlige niveau af tillid til politiet findes hos de respondenter, som anser den seneste standings, politiet har foretaget af dem, for at være racemæssig profilering (4,8).

Profilering indebærer kategorisering af personer efter personlige karakteristika, der kan omfatte race-mæssig eller etnisk oprindelse, hudfarve, religion

eller nationalitet. For flere oplysninger om profile-ring henvises til FRA's vejledning »Forebyggelse af ulovlig profilering i dag og i fremtiden« (Preventing

Figur 2: Forekomst af standsninger foretaget af politiet i de seneste fem år før undersøgelsen efter land (%) ^(a), ^(b), ^(c), ^(d), ^(e)

Bemærkninger: ^(a) Ud af alle respondenter af afrikansk herkomst (n = 5 803); vægtede resultater sorteret efter antallet af standsninger, der er blevet opfattet som racemæssig profilering.

^(b) Samlet procentdel af adspurgte, der er blevet standset af politiet i de seneste fem år før undersøgelsen, beregnet som summen af to tal: procentdel, der er blevet standset af politiet i de seneste fem år før undersøgelsen og anser det for at være på grund af deres baggrund som indvandrere eller etnisk minoritet, og procentdel, der er blevet standset af politiet i de seneste fem år før undersøgelsen, men ikke anser det for at være på grund af deres baggrund som indvandrere eller etnisk minoritet.

^(c) Resultater baseret på et lavt antal svar er statistisk mindre pålidelige. Resultater baseret på 20-49 uvægtede værdier i en gruppetotal eller på celler med under 20 uvægtede værdier er derfor anført i parentes. Resultater baseret på færre end 20 uvægtede værdier i en gruppetotal offentliggøres ikke.

^(d) Spørgsmål: »Er du i de seneste fem år i [LAND] (eller efter at du er kommet til [LAND]), nogensinde blevet standset, visiteret eller udspurgt af politiet?«

^(e) Nogle søjler udgør ikke 100 % i alt, da tallene er afrundet.

Kilde: FRA, EU-MIDIS II 2016

unlawful profiling today and in the future). Denne praksis anvendes ofte og lovligt af politiet til at forebygge, efterforske og retsforfølge strafbare handlinger. Racemæssig profilering er imidlertid diskriminerende og ulovlig. En sådan profilering defineres som »politiets brug af f.eks. race, farve, sprog, religion, nationalitet eller nationalt eller etnisk tilhørsforhold i forbindelse med kontrol, overvågning og efterforskning uden nogen objektiv eller fornuftig begrundelse« som beskrevet i den generelle politiske henstilling nr. 11 fra Europarådets Kommission mod Racisme og Intolerance.

FRA's udtalelse 2

EU's medlemsstater bør udvikle specifik, praktisk og brugsklar vejledning til politiet for at sikre, at politibetjente ikke udøver diskriminerende racemæssig profilering under varetagelsen af deres opgaver. Som bemærket i FRA's kommende vejledning om forebyggelse af ulovlig profilering (december 2018) kan en sådan vejledning knyttes til relevant lovgivning, udstedes af retshåndhævende myndigheder eller indgå i standardprocedurer for politiets arbejde eller i adfærdskodeks for politibetjente som et middel til at øge dens effektivitet og dækningsområde. Der bør systematisk formidles vejledning til retshåndhævende myndigheder i forreste linje gennem deres ledelse.

Desuden bør medlemsstaterne bistå de relevante myndigheder med at udarbejde retningslinjer for lokalpoliti som et middel til at opveje den racemæssige profilerings eksisterende negative konsekvenser for tilliden til politiet blandt medlemmer af etniske minoritetsgrupper. Nærpoliti er politi, der arbejder sammen med lokale beboere, virksomheder og andre grupper i samfundet med henblik på at mindske kriminalitet og frygt for kriminalitet, bekæmpe asocial adfærd og styrke samhørigheden i lokalsamfundet. Medlemsstaterne kunne overveje at anmode Den Europæiske Unions Agentur for Uddannelse inden for Retshåndhævelse (CEPOL) og FRA om at bistå dem med at udarbejde retningslinjer på disse områder.

Racediskrimination er en realitet inden for alle livets områder

VIGTIGSTE RESULTATER

- Samlet set har 39 % af respondenterne af afrikansk herkomst følt sig forskelsbehandlet i de seneste fem år før undersøgelsen. Én ud af fire (24 %) har følt sig forskelsbehandlet i de seneste 12 måneder før undersøgelsen. De højeste andele af opfattet forskelsbehandling inden for de seneste 12 måneder findes i Luxembourg (50 %), Finland (45 %), Østrig (42 %) og Danmark (41 %). De laveste findes i Det Forenede Kongerige (15 %) og Portugal (17 %).
- Hudfarve er den oftest angivne grund til forskelsbehandling og nævnes af over en fjerdedel (27 %) af respondenterne med højere andele for mænd (30 %) end for kvinder (24 %). Den næstmest angivne grund til forskelsbehandling er etnisk oprindelse (19 %). Ca. 5 % af respondenterne følte sig forskelsbehandlet på grund af deres religion eller tro.
- En ud af ti respondenter (12 %), som bærer traditionel eller religiøs beklædning i det offentlige rum, siger, at de har oplevet religiøs forskelsbehandling, oftere for mænd (17 %) end for kvinder (9 %).
- Kun få respondenter (16 %), som følte sig udsat for racediskrimination, anmeldte den seneste hændelse eller indgav en klage. De højeste procentdele af anmeldelser ses i Finland (30 %), Irland (27 %) og Sverige (25 %) og de laveste i Østrig (8 %), Portugal og Italien (begge 9 %).
- Samlet set har 46 % af respondenterne kendskab til mindst ét ligebehandlingsorgan i deres bopælsland. Kendskabet hertil var højest i Irland (67 %), Det Forenede Kongerige (65 %) og Danmark (62 %) og lavest i Malta (9 %), Luxembourg (12 %), Italien (19 %) og Østrig (20 %).
- De fleste respondenter (79 %) har kendskab til lovgivning om bekæmpelse af forskelsbehandling i deres bopælsland. Det højeste niveau af kendskab findes i Det Forenede Kongerige (87 %) og Frankrig (81 %), det laveste i Malta (18 %) og Italien (27 %).

Personer af afrikansk herkomst føler sig regelmæssigt forskelsbehandlet på mange områder i livet, enten på grund af hudfarve, etnisk oprindelse eller religion. Meget få anmelder den

forskelsbehandling, de oplever, til nogen organisation, uanset om de har kendskab til ligestillingsorganer og lovgivning om bekæmpelse af forskelsbehandling.

Måling af forskelsbehandling i EU-MIDIS II

I undersøgelsen blev respondenterne spurgt, om de følte sig forskelsbehandlet af en række grunde – hudfarve, etnisk oprindelse eller indvandrerbaggrund, religion eller religiøs overbevisning, køn, alder, handicap, seksuel orientering – på forskellige områder i livet.

Andelen af forskelsbehandling angiver den procentdel af respondenterne, der følte sig udsat for forskelsbehandling på mindst et af de undersøgte områder i livet. Andelen er beregnet henholdsvis for de seneste 12 måneder og de seneste fem år før undersøgelsen. Ved at bestemme omfanget af forskelsbehandling af de forskellige enkelte grunde ville man kunne fastslå den hyppigste grund til forskelsbehandling ud af dem, der blev spurgt om, men dette har kun været muligt for fire områder i livet (ved jobsøgning, på arbejdspladsen, ved boligsøgning og ved kontakt med skolemyndighederne som forældre) og kun i de seneste fem år før undersøgelsen.

De adspurgte, der angav at have oplevet forskelsbehandling af mindst én af tre bestemte grunde – hudfarve, etnisk oprindelse eller indvandrerbaggrund og religion eller religiøs overbevisning – blev bedt om at beskrive hændelsen nærmere med anvendelse af den generiske betegnelse »etnisk oprindelse eller indvandrerbaggrund« for en række motivationer bag den opfattede forskelsbehandling. Resultater, der bygger på denne kategorisering, kan derfor ikke opdeles yderligere efter hver af de tre grunde.

Samlet set har fire ud af ti respondenter (39 %) følt sig racemæssigt forskelsbehandlet i de seneste fem år før undersøgelsen. For hver fjerde (24 %) var dette tilfældet i de seneste 12 måneder før undersøgelsen. En fjerdedel af respondenterne (27 %) angiver hudfarve som den vigtigste grund til forskelsbehandling i forbindelse med jobsøgning, på arbejdspladsen, under uddannelse eller i forbindelse med bolig i de seneste fem år før undersøgelsen. En femtedel (19 %) angiver deres etniske oprindelse som den vigtigste grund til forskelsbehandling på disse områder i livet, andre 5 % deres religion eller tro. De, der bærer traditionel religiøs beklædning offentligt, oplever en højere grad af forskelsbehandling på grund af religion end respondenter, som ikke bærer en sådan beklædning offentligt (henholdsvis 12 % og 3 %). Dette gælder navnlig mænd (mænd: 17 %; kvinder: 9 %).

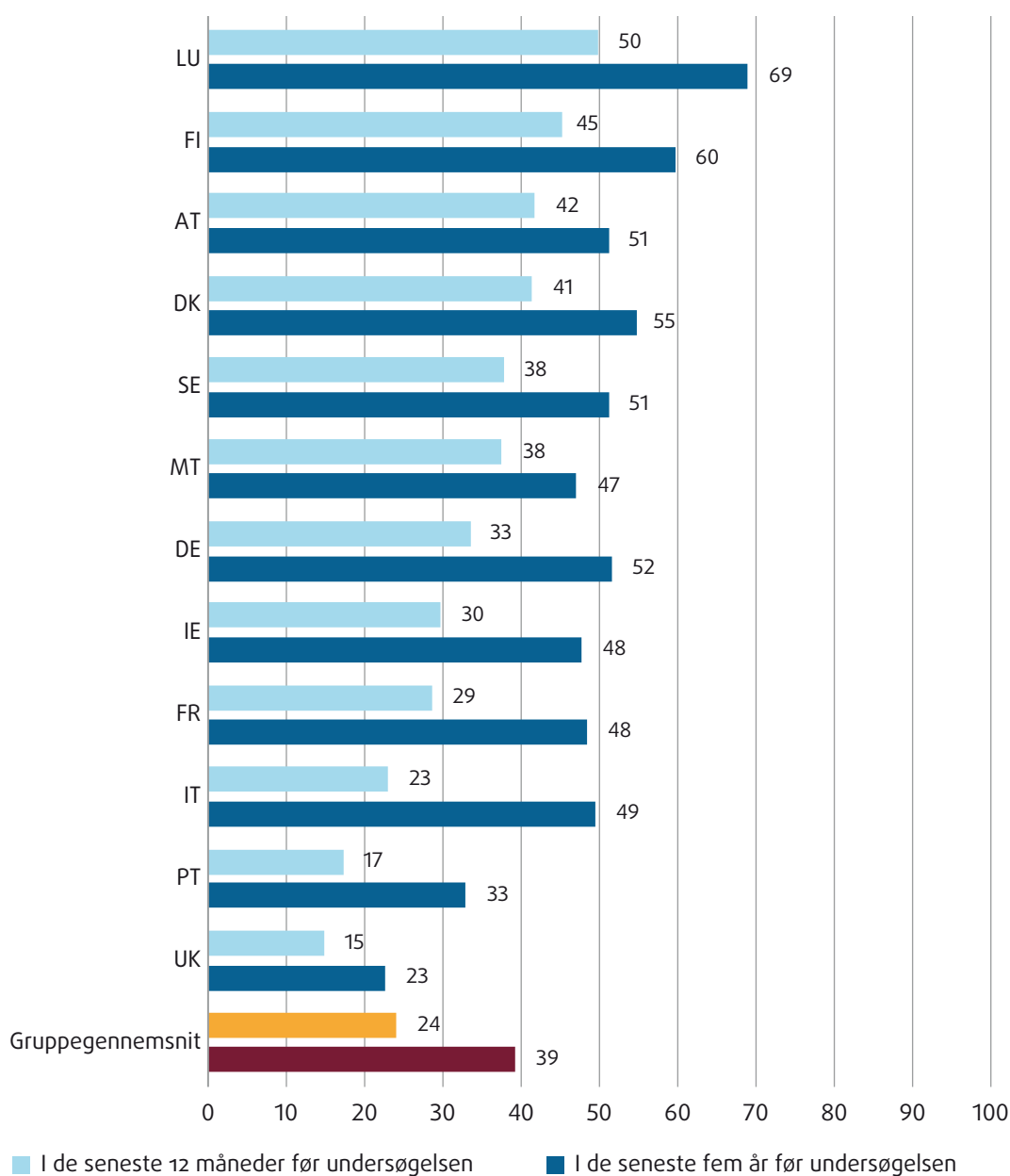
En ud af seks respondenter (16 %), som har følt sig forskelsbehandlet på grund af race, anmeldte den seneste hændelse til en organisation eller et organ. De hyppigste grunde til ikke at anmelde det er en overbevisning om, at det ingen forskel vil gøre (fra 45 % i forbindelse med offentlig transport til 16 % ved kontakt med skolemyndigheder som forældre), at hændelsen ikke er værd at anmelde (fra 40 % under uddannelse og i restaurant eller på bar til 24 % ved jobsøgning og boligsøgning), eller at de ikke har bevis for at have været udsat for forskelsbehandling (fra 28 % for boligsøgning til 6 % ved kontakt med skolemyndigheder som

forældre). Halvdelen (46 %) af respondenterne har dog kendskab til mindst ét ligebehandlingsorgan i deres bopælsland, og tre fjerdedele (79 %) har kendskab til national lovgivning til bekæmpelse af forskelsbehandling.

På denne baggrund kan det bemærkes, at direktivet om racelighed fastslår, at »princippet om ligebehandling er ikke til hinder for, at de enkelte medlemsstater opretholder eller vedtager særlige foranstaltninger, der har til formål at forebygge eller opveje ulemper knyttet til race eller etnisk oprindelse« (artikel 5). Direktivet opretter ligeledes organer til fremme af ligebehandling med den opgave at yde bistand til ofre for forskelsbehandling, forske i forskelsbehandling og fremsætte anbefalinger om, hvordan forskelsbehandling kan bekæmpes.

I denne forbindelse er det opmuntrende, at Europa-Kommissionen i juni 2018 fremsatte en hensøgning om standarder for ligestillingsorganer. Disse standarder vedrører ligestillingsorganernes mandat, uafhængighed og effektivitet samt deres koordinering og samarbejde med andre organer og myndigheder. Det er ligeledes opmuntrende, at EU's Gruppe på Højt Plan vedrørende Ikkeforskelsbehandling, Lighed og Mangfoldighed i oktober 2018 har godkendt »Retningslinjer om forbedring af indsamling og brug af ligestillingsdata« (*Guidelines on improving the collection and use of equality data*) gennem en proces formidlet af FRA.

Figur 3: Samlet forekomst af forskelsbehandling på grund af »etnisk baggrund eller indvandrerbaggrund« i de seneste henholdsvis 12 måneder og fem år før undersøgelsen efter land (%) ^(a), ^(b), ^(c)

Bemærkninger: ^(a) Ud af alle respondenter af afrikansk herkomst med risiko for forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse eller indvandrerbaggrund på mindst ét af de områder i livet, der blev spurgt om i undersøgelsen (»i de seneste 12 måneder før undersøgelsen«: $n = 5\,793$ og »i de seneste fem år før undersøgelsen«: $n = 5\,788$); vægtede resultater sorteret efter 12 måneders-andelen.

^(b) Områder af livet, der blev spurgt om i undersøgelsen: ved jobsøgning, på arbejdspladsen, uddannelse (den adspurgte selv eller som forælder), sundhedspleje, bolig og andre offentlige eller private tjenester (offentlig forvaltning, restaurant eller bar, offentlig transport eller butik).

^(c) For forskelsbehandling på området sundhedspleje blev der kun spurgt om oplevelser i de seneste 12 måneder, hvilket forklarer forskellen i stikprøvestørrelse (n) for de to referenceperioder.

Kilde:

FRA, EU-MIDIS II 2016

FRA's udtalelse 3

EU-medlemsstaterne bør sikre, at ligestillingsorganerne kan udføre deres opgaver som fastsat i direktivet om racelighed. Dette indebærer, at de sikrer sig, at ligestillingsorganerne tildeles tilstrækkelige menneskelige, finansielle og tekniske ressourcer. Medlemsstaterne bør i den forbindelse tage behørigt hensyn til Europa-Kommissionens henstilling af juni 2018 om standarder for ligestillingsorganer, navnlig hvad angår deres uafhængighed og effektivitet.

FRA's udtalelse 5

EU-medlemsstaterne bør sikre, at systematisk indsamling af pålidelige, valide, sammenlignelige ligebehandlingsdata, der er opdelt efter race og etnisk oprindelse blandt andre beskyttede egenskaber, er baseret på selvidentificering og er i overensstemmelse med de principper og beskyttelsesforanstaltninger, der er fastlagt i henhold til den generelle forordning om databeskyttelse. Medlemsstaterne bør i denne forbindelse rådføre sig med repræsentanter for befolkningsgrupper, der er udsat for risiko for racediskrimination.

FRA's udtalelse 4

I overensstemmelse med princippet om ligebehandling bør EU-medlemsstaterne overveje at indføre foranstaltninger til at forebygge eller opveje ulemper forbundet med race eller etnisk oprindelse, således som der gives mulighed for i artikel 5 i direktivet om racelighed. Sådanne ulemper kunne identificeres gennem systematisk analyse af erfaringer med forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse på de områder i livet, der er omfattet af direktivets artikel 3. Disse analyser bør trække på alle tilgængelige datakilder, herunder: folkeregistre, administrative registre, spørgeundersøgelser blandt husstande og enkeltpersoner, spørgeundersøgelser om forfølgelse, holdningsundersøgelser, ligestillingsorganers data om klager, situationstest, overvågning af mangfoldighed foretaget af arbejdsgivere og tjenesteleverandører samt kvalitative forskningsstrategier såsom casestudier, dybtgående interviews og ekspertinterviews.

Deltagelse på arbejdsmarkedet – ikke lige vilkår

VIGTIGSTE RESULTATER

- En ud af fire respondenter (25 %) har følt sig forskelsbehandlet på grund af race i forbindelse med jobsøgning i de seneste fem år før undersøgelsen. De højeste andele blev iagttaget i Østrig (46 %), Luxembourg (47 %) og Italien (46 %).
- Otte ud af ti respondenter (82 %) mener, at hudfarve eller fysisk udseende er den vigtigste grund til at opleve forskelsbehandling i forbindelse med jobsøgning.
- En ud af fire respondenter (24 %) har følt sig forskelsbehandlet på grund af race på arbejdspladsen i de seneste fem år før undersøgelsen med en lidt højere andel for mænd end for kvinder (henholdsvis 26 % og 22 %). Respondenterne angiver hudfarve eller fysisk udseende som hovedgrunden til forskelsbehandling på arbejdspladsen (81 %).
- Syv ud af ti respondenter (69 %) i den arbejdsdygtige alder (20-64 år) er i betalt beskæftigelse med en højere andel blandt mænd (76 %) end blandt kvinder (63 %). Den højeste andel af betalt beskæftigelse ses i Portugal (76 %) og Det Forenede Kongerige (75 %), den laveste i Danmark (41 %), Østrig (45 %), Irland og Malta (begge 48 %).

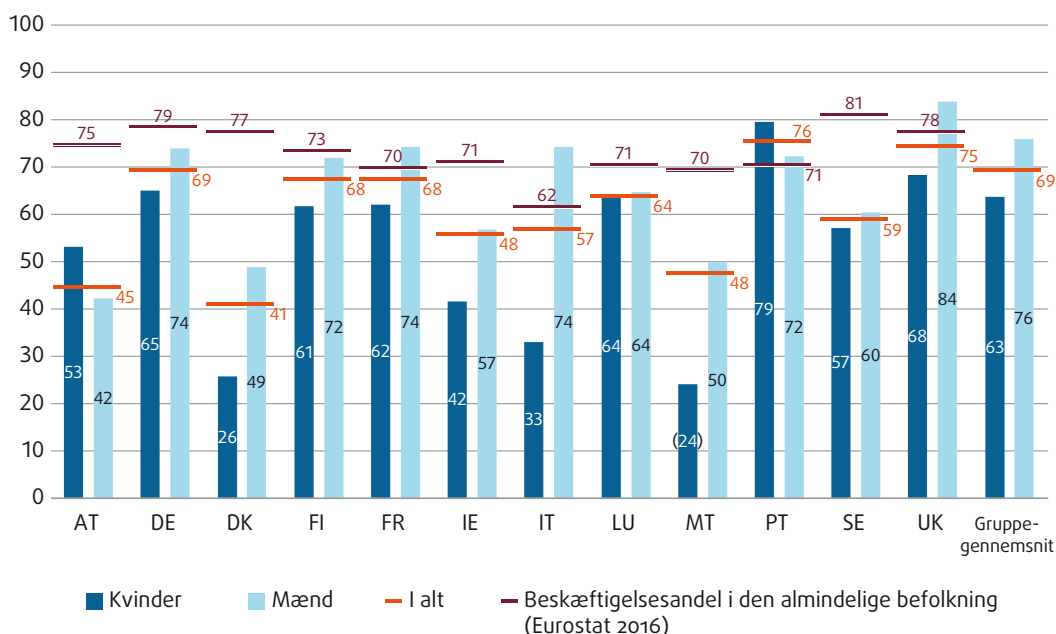
- Andelen af betalt beskæftigede blandt respondenter med en videregående uddannelse er lavere end i den almindelige befolkning.
- En ud af fem respondenter i alderen 16-24 år (18 %) er hverken i lønnet beskæftigelse eller under uddannelse med betydelige forskelle landene imellem. Andelen af unge respondenter, som hverken er i lønnet beskæftigelse eller under uddannelse, er højest i Østrig (76 %), Malta (70 %) og Italien (42 %), hvilket afviger væsentligt fra andelen af den almindelige befolkning (Østrig: 8 %, Malta: 8 %, Italien: 20 %).
- Blandt respondenter med en videregående uddannelse er næsten dobbelt så mange (9 %) beskæftiget i elementære erhverv – sædvanligvis manuelt arbejde, der involverer fysisk anstrengelse – som i den almindelige befolkning (5 %) ⁽²⁾.

Undersøgelsens resultater vedrørende arbejdsmarkedsdeltagelse er særligt slående og viser, at personer af afrikansk herkomst ofte er involveret i beskæftigelse af lav kvalitet, som ikke svarer til deres uddannelsesniveau. Blandt respondenter med en videregående uddannelse er andelen af betalt

beskæftigede generelt lavere end i den almindelige befolkning.

Blandt respondenter af afrikansk herkomst arbejder en fjerdedel inden for elementære erhverv (26 %), normalt bestående i manuelt arbejde med fysisk

Figur 4: Andelen af lønnet beskæftigelse blandt respondenter af afrikansk herkomst mellem 20 og 64 år (herunder selvstændige og lejlighedsvist beskæftigede eller beskæftigede inden for de seneste fire uger) sammenholdt med beskæftigelsesandelen i den almindelige befolkning efter land (%) ^(a), ^(b), ^(c)

Bemærkninger: ^(a) Ud af alle respondenter af afrikansk herkomst mellem 20 og 64 år (mænd: n = 3 009 og kvinder: n = 2 114); vægtede resultater.

^(b) Den almindelige befolkning 2016: Eurostat [lfsa_ergaed], (downloadet den 3. juli 2018).

^(c) Resultater baseret på et lavt antal svar er statistisk mindre pålidelige. Resultater baseret på 20-49 uvægtede værdier i en gruppetotal eller baseret på celler med under 20 uvægtede værdier er derfor anført i parentes. Resultater baseret på under 20 uvægtede værdier i en gruppetotal offentliggøres ikke.

Kilde: FRA, EU-MIDIS II 2016, Eurostats database

⁽²⁾ European Centre for the Development of Vocational Training (2011), s. 36.

anstrengelse. Af respondenter med en videregående uddannelse er dobbelt så mange (9 %) beskæftiget i elementære erhverv som i den almindelige befolkning (5 %).

Disse resultater tyder på ulige muligheder for deltagelse på arbejdsmarkedet blandt personer af afrikansk herkomst, hvilket kan tyde på forskelsbehandling. På denne baggrund kan det bemærkes, at den europæiske søjle for sociale rettigheder bygger på principperne om lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet uanset race eller etnisk oprindelse, religion eller tro. Det tredje princip i søjlen vedrører fremme af lige muligheder for underrepræsenterede grupper.

FRA's udtalelse 6

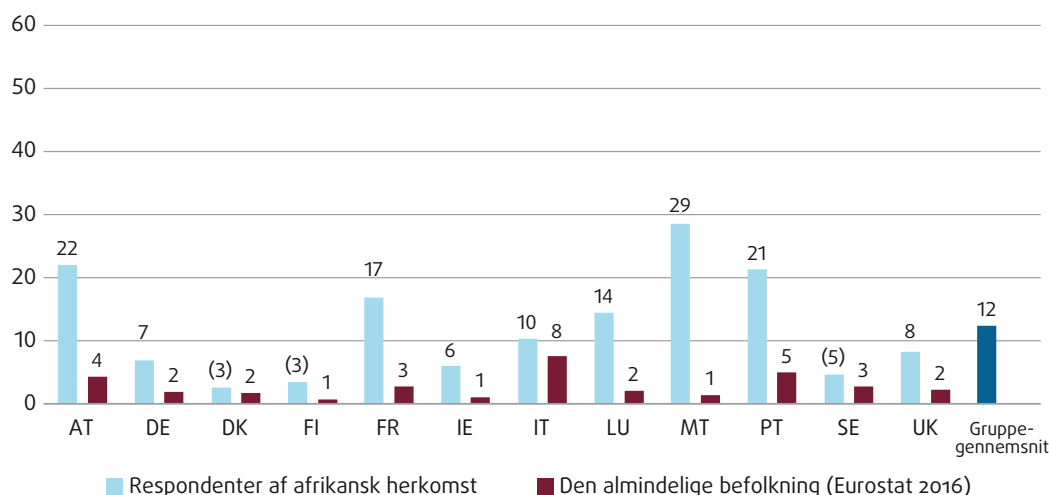
EU's medlemsstater bør overveje at udvikle specifikke foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling i adgangen til beskæftigelse og på arbejdspladsen, navnlig vedrørende lavere beskæftigelseskvalitet blandt personer af afrikansk herkomst. I overensstemmelse med principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder kan sådanne foranstaltninger tænkes at omfatte foranstaltninger til fremme af revisioner af mangfoldigheden i offentlige og private virksomheder, indsamling af data fordelt på race og etnisk oprindelse, tiltag til at styrke anerkendelsen af uddannelses- og erhvervsuddannelses kvalifikationer fra lande uden for EU eller tiltag, der fremmer rekruttering af underrepræsenterede grupper i den offentlige sektor. Arbejdsmarkedets parter bør inddrages aktivt i udformningen og gennemførelsen af eventuelle foranstaltninger af denne art.

Hudfarve har betydning for adgangen til en passende bolig

VIGTIGSTE RESULTATER

- En ud af fem respondenter (21 %) af afrikansk herkomst har følt sig forskelsbehandlet på grund af race ved boligsøgning i de seneste fem år før undersøgelsen. De højeste andele blev iagttaget i Italien og Østrig (39 % hver), Luxembourg (36 %) og Tyskland (33 %). De laveste andele blev iagttaget i Danmark og Det Forenede Kongerige, hvor mindre end 10 % af respondenterne nævnte sådanne erfaringer.
- Otte ud af ti respondenter (84 %) angiver deres hudfarve eller fysiske udseende som hovedgrunden til den seneste hændelse med forskelsbehandling, som de har oplevet under boligsøgning. Af andre årsager kan nævnes respondenternes for- eller efternavn (16 %) og deres statsborgerskab (15 %).
- Mere end én ud af ti respondenter (14 %) af afrikansk herkomst svarer, at de er blevet forhindret i at leje bolig af en privat udlejer på grund af deres race eller etniske oprindelse. De højeste andele blev iagttaget i Østrig (37 %), Italien (31 %), Luxembourg (28 %) og Tyskland (25 %). Den laveste andel blev iagttaget i Det Forenede Kongerige (3 %).
- Ca. 6 % af respondenterne svarede, at de var blevet forhindret i at leje kommunale/sociale boliger på grund af deres race eller etniske oprindelse. 5 % var imidlertid blevet bedt om at betale en højere leje på grund af deres race eller etniske oprindelse, særlig respondenter i Italien (20 %) og Østrig (18 %).
- Blandt den almindelige befolkning i EU ejer syv ud af ti personer deres bolig, hvilket gør ejerskab til den fremherskende boligstatus. Af respondenter af afrikansk herkomst ejer derimod 15 % deres bolig.
- En ud af to respondenter (45 %) bor i overfyldte boliger sammenholdt med 17 % af den almindelige befolkning i EU-28. En ud af ti (12 %) af respondenterne oplever dårlige boligforhold, herunder en bolig, der er uden bad og toilet, er for mørk, har råd i vægge eller vinduer eller har utæt tag.
- Mere end én ud af to respondenter (55 %) har en husstandsindkomst, der er under fattigdomsrisikotærsklen efter sociale overførsler i deres bopælsland. De højeste andele iagttages i Østrig (88 %), Malta (82 %) og Luxembourg (71 %). For den almindelige befolkning gælder dette derimod 14 % i Østrig og 17 % i både Malta og Luxembourg.
- Over én ud af ti (13 %) respondenter af afrikansk herkomst siger, at de har meget svært ved at få det hele til at løbe rundt – i højere grad end den almindelige befolkning i de undersøgte lande, bortset fra Danmark, Det Forenede Kongerige og Irland. Denne andel er højest i Østrig, hvor en ud af to respondenter (50 %) siger, at de har meget svært ved at få det til at løbe rundt. Blandt den almindelige befolkning i Østrig angiver derimod kun 4 % at have sådanne vanskeligheder.

Figur 5: Respondenter af afrikansk herkomst, som har meget dårlige boligforhold sammenholdt med den almindelige befolkning, efter land (%) ^(a), ^(b), ^(c), ^(d)

Bemærkninger: ^(a) Ud af alle respondenter af afrikansk herkomst (n = 5 028), vægtede resultater.
^(b) Den almindelige befolkning 2016: Eurostat [ilc_mdh006a], (downloadet den 15. juli 2018).
^(c) Resultater baseret på få svar er statistisk mindre pålidelige. Resultaterne er derfor anført i parentes, når de er baseret på 20-49 uvægtede værdier i en gruppetotal eller på celler med under 20 uvægtede værdier.
^(d) »Andel af forhold med alvorlig bolig-mangel« defineres som den procentdel af befolkningen, der bor i en bolig, som anses for at være overfyldt og har en eller flere af følgende egenskaber: utæt tag, råd i vægge eller vinduer, intet bad, intet indendørs toilet, anses for at være for mørk.

Kilde: FRA, EU-MIDIS II 2016, Eurostats database

Undersøgelsens resultater vedrørende boliger er også særlig bemærkelsesværdige og viser, at personer af afrikansk herkomst i vid udstrækning oplever racediskrimination, når de søger privat og offentlig bolig. Mange oplever desuden usikre levevilkår, hvilket kan forværre den sociale udstødelse.

Mange respondenter siger, at de er blevet forhindret i at leje bolig af en privat udlejer på grund af deres race eller etniske oprindelse (14 %). Nogle oplevede dette i kommunale eller sociale boliger (6 %). Respondenterne er særligt udsat for risiko for boligudstødelse: Kun 15 % ejer deres bolig sammenholdt med 70 % af den almindelige befolkning.

Næsten halvdelen af respondenterne bor i overfyldte boliger (45 %) sammenholdt med 17 % af den almindelige befolkning i EU. Desuden bor en ud af ti respondenter (12 %) under forhold præget af svær bolig-mangel. Det vil sige, at de bor i overfyldte boliger med mindst et af følgende kendetegn: utæt tag, råd i vægge eller vinduer, intet bad, intet indendørs toilet, eller boligen er for mørk.

Størstedelen (55 %) af respondenternes husstand-sindkomst er under fattigdomsrisikotærsklen efter sociale overførsler i bopælslandet. En ud af ti (13 %) har meget svært ved at få det til at løbe rundt.

Disse resultater skal sammenholdes med EU's og medlemsstaternes forpligtelse til at bekæmpe udstødelse, herunder på boligområdet. Det kan bemærkes, at den europæiske søjle for sociale rettigheder omfatter adgang til sociale boliger eller boligstøtte af høj kvalitet for dem med behov derfor. Gennemførelsen af søjlen og medlemsstaternes fremskridt på dette område vil blive overvåget ved hjælp af den åbne koordinationsmetode i Udvalget for Social Beskyttelse og støttet af EU-fonde, herunder Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer hvad angår socialt boligbyggeri, Den Europæiske Fond for Regionaludvikling for boliginfrastrukturens vedkommende og Den Europæiske Socialfond for sociale ydelsers vedkommende.

FRA's udtalelse 7

EU og medlemsstaterne bør arbejde tæt sammen om at udvikle foranstaltninger til at bekæmpe udelukkelse fra boligmarkedet, navnlig når dette hænger sammen med oplevet racebetonet forskelsbehandling. Med udnyttelse af alle relevante EU-fonde bør medlemsstaterne udvikle foranstaltninger til at forbedre kommunale og sociale bolig-ers kvalitet, herunder hvad angår overbelægning. Sådanne foranstaltninger bør udvikles i tæt samarbejde med lokale boligmyndigheder.

EU-MIDIS II KORT FORTALT

- **Omfang** – EU-MIDIS II (*) adspurgte 25 515 personer med forskellig etnisk mindretals- og indvandrerbaggrund i alle 28 EU-medlemsstater. Dette resumé er koncentreret omkring svarene fra 5 803 indvandrere og efterkommere af indvandrere af afrikansk herkomst i følgende 12 medlemsstater: Danmark, Det Forenede Kongerige, Finland, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg, Malta, Portugal, Sverige, Tyskland og Østrig.
- **EU-MIDIS II-stikprøven** er repræsentativ for førstegenerationsindvandrere, der bor i EU og er født i et afrikansk land syd for Sahara, og for personer, hvor mindst den ene forælder er født i et afrikansk land syd for Sahara (andengenerationsrespondenter). Stikprøven fra Det Forenede Kongerige og Frankrig omfatter desuden første- og andengenerationsrespondenter fra oversøiske departementer og oversøiske territorier samt Caribien. Respondenterne er mindst 16 år, bor i private husholdninger og har boet i landet i mindst 12 måneder.
- **Begrænsninger vedrørende definitionen af målgrupperne** – det vigtigste mål for stikprøvestrategien for alle målgrupper i EU-MIDIS II var at opnå repræsentativitet gennem tilfældig stikprøveudtagning. Da de fleste medlemsstater ikke giver officielle oplysninger om racemæssig eller etnisk oprindelse i administrative data, blev der i stedet anvendt demografiske karakteristika som »fødeland« og »forældres fødeland« som grundlag for stikprøveudtagningen (**). Undersøgelsen kan derfor ikke hævdes at være fuldt dækkende for omfanget og kompleksiteten af sorte personers erfaringer i hele Europa.
- **Respondentkarakteristika** – respondenternes gennemsnitsalder er 39 år. Kvinder udgør 51 % af stikprøven med forskelle landene imellem. I gennemsnit er 63 % af respondenterne statsborgere, og 74 % er født uden for landet. 60 % af respondenterne af afrikansk herkomst betegnede sig som kristne, 29 % som muslimer, og 6 % angav ikke at have nogen religion. Den sociodemografiske profil varierer betydeligt alt efter bopæls- og oprindelsesland.
- **Sammenligning med andre undersøgelser** – som følge af forbedrede stikprøvemetoder og anvendelse af vægtning i stikprøveplanerne er det kun i begrænset omfang muligt at sammenligne samtlige resultater med den første serie i denne undersøgelse. Resultaterne bliver derfor kun sammenlignet for så vidt angår væsentlige forskelle i udvalgte indikatorer. Der er sammenlignet med undersøgelser i den almindelige befolkning, når der foreligger relevante data.

(*) Nærmere oplysninger om metodologien, herunder udvælgelse af målgrupper og respondentkarakteristika, findes i FRA (2018) »Den Europæiske Unions anden undersøgelse af mindretal og forskelsbehandling: At være sort i EU« (*Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Being Black in the EU*). Luxembourg, Den Europæiske Unions Publikationskontor (Publikationskontoret), bilag I og bilag II; og FRA (2017) »Den Europæiske Unions anden undersøgelse af mindretal og forskelsbehandling: Teknisk rapport« (*Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Technical Report*). Luxembourg, Publikationskontoret, s. 14 ff.

(**) I Luxembourg har FRA anvendt kvotastikprøver. Resultaterne bør derfor fortolkes med forsigtighed.

Denne rapport beskriver udvalgte resultater fra FRA's anden store EU-dækkende undersøgelse af migranter og mindretal (EU-MIDIS II). Den undersøger erfaringerne fra næsten 6 000 personer af afrikansk herkomst i 12 EU-medlemsstater. Resultaterne viser, at snart tyve år efter vedtagelsen af EU's lovgivning om forbud mod forskelsbehandling møder personer af afrikansk herkomst i EU udbredte og rodfæstede fordomme og udstødelse.

Yderligere oplysninger

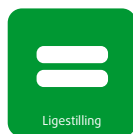
Den fuldstændige rapport om resultaterne af undersøgelsen – *Second European Union Minorities and Discrimination Survey – Being Black in the EU* – findes på: <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/eumidis-ii-being-black>

Racisme

Hadforbrydelser

Ligestilling

Ikke-diskrimination

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Den Europæiske Unions
Publikationskontor

FRA – DEN EUROPÆISKE UNIONS AGENTUR FOR
GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wien – Østrig
Tlf. +43 158030-0 – Fax +43 158030-699
fra.europa.eu
facebook.com/fundamentalrights
linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
twitter.com/EURightsAgency

Foto: © stock.adobe.com_rcfotostock_17775245;
stock.adobe.com_ajr_images_111262640;
stock.adobe.com-Burlingham-88877073.

Ved enhver anvendelse eller gengivelse af fotos eller andet materiale, der ikke er omfattet af FRA's ophavsret, skal der indhentes tilladelse direkte fra indehaverne af ophavsrettighederne.

Print: ISBN 978-92-9474-492-0, doi:10.2811/159261
PDF: ISBN 978-92-9474-506-4, doi:10.2811/013167